

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาถึง ภาวะสุขภาพของประชาชนวัยแรงงาน ในเขตจังหวัดภาคกลาง ของประเทศไทยครั้งนี้ ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้จากการศึกษานั่งสื่อเอกสาร. และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ
2. แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ

ตามหนังสือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 ได้ให้ความหมายของคำว่า สุขภาพ ไว้ว่าเป็นความสุข ปราศจากโรค และคำว่า ออนามัย หมายถึง ความไม่มีโรค หรือ ความสบายกาย ส่วนองค์การอนามัยโลกได้ให้คำนิยามของคำว่า Health = A state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity.(WHO, 1947;John M Last, 1988)⁽¹⁴⁾

อีกคำนิยามของ Health = A state of dynamic equilibrium between an organism and its environment in which all functions of mind and body are normal.(Sybil P Parker, 1989)⁽¹⁵⁾ คือ ภาวะแห่งความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางสังคม ไม่ใช่เพียงแต่ปราศจากโรคหรือไม่ทุพพลภาพเท่านั้น ดังนั้น มักจะได้ยินการใช้คำว่า สุขภาพ และคำว่า ออนามัย รวมกันเป็นคำว่า สุขภาพอนามัย ซึ่งหมายถึง ความไม่มีโรค และมีความสุขกายสบายใจ

สำหรับคำว่า Health status index⁽¹⁵⁾ = A set of measurements designed to detect short-term fluctuations in the health of members of a population; these measurements generally include physical function, emotional well-being, activities of daily living, feeling, etc.

โอเร็ม, 1985⁽¹⁶⁾ ให้ความหมายภาวะสุขภาพไว้ว่า เป็นภาวะที่มีความสมบูรณ์ ไม่บกพร่อง คนที่มีสุขภาพดี คือคนที่มีโครงสร้างที่สมบูรณ์และสามารถกระทำหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม นั่นคือ บุคคลอันมีพลัง มีความแข็งแรง และไม่มีอาการของการเป็นโรคหรือความทุกข์ทรมาน สามารถดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมได้ตามศักยภาพของตน ภาวะสุขภาพจะประกอบด้วยสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม อย่างแยกกันไม่ได้ เป็นองค์ประกอบ

ที่ผสมผสานกัน และมองบุคคลในส่วนประกอบของโครงสร้างทางสังคม(Role performance) กล่าวคือ ภาวะสุขภาพเป็นภาวะที่บุคคลไม่สามารถแสดงบทบาทของคนในสังคมได้⁽¹⁷⁾

บุคคลทุกคนย่อมมุ่งหวังให้ตนเองมีความสุขทั้งทางกายและใจ ไม่ต้องเผชิญกับอาการเจ็บปวดหรือทุกข์ใจ สุขภาพจึงเป็นสมบัติประจำตัวของบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบทำนุบำรุงและรักษาสุขภาพของตนเองให้มีความสุขตลอด ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ภาวะสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการพลวัตที่เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาโต้ตอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง⁽¹⁸⁾ กล่าวคือ ภาวะสุขภาพดีและความเจ็บป่วยมีความต่อเนื่องกัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาด และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การประเมินว่าบุคคลใดมีสุขภาพอนามัยอยู่ในระดับใด ขึ้นอยู่กับ การประเมินความรู้สึก การรับรู้ของตนเอง และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของแต่ละบุคคล ในแต่ละช่วงเวลา

ในสังคมประชาธิปไตย ประชาชนทุกคน มีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการที่จะได้รับ การส่งเสริมสุขภาพให้มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือ และแก้ไข ปัญหาสุขภาพเมื่อจำเป็น⁽¹⁹⁾ ซึ่งแนวคิดของแผนพัฒนาการสาธารณสุขในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)⁽⁵⁾ กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนา การพัฒนาสุขภาพของคนนับเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของคน ดังนั้นการพัฒนาการสาธารณสุข จึงมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคน โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านปัจเจกบุคคล ได้แก่ พฤติกรรมของประชาชนที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พันธุกรรม และความคิดความเชื่อเกี่ยวกับสุขภาพ
2. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ การศึกษา การเมืองกับการปกครอง โครงสร้างพื้นฐาน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางด้านสังคมอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางด้านชีวภาพ
3. องค์ประกอบด้านระบบสาธารณสุข ได้แก่ การกระจายโครงสร้างพื้นฐาน ของระบบบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชน โครงสร้างองค์การบริหารงานสาธารณสุข คุณภาพและประสิทธิภาพในการบริการ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน

แรงงาน หมายถึง ประชากรในวัยทำงาน ไม่รวมถึง คนพิการ คนวิกลจริต นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน นักบวช ทหาร ผู้ต้องขัง และผู้ประกอบกิจการเพื่อหากำไร; ความสามารถในการทำงานเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ; กิจการที่คนงานทำในการผลิตเศรษฐกิจ; ผู้ใช้แรงงาน

ซึ่งตามกฎหมายของประเทศไทย^(20,21) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับแรงงานดังต่อไปนี้

1. การใช้แรงงานทั่วไป ให้นายจ้างประกาศกำหนดเวลาทำงานปกติของลูกจ้างไว้ดังต่อไปนี้

- (1) งานอุตสาหกรรม ไม่เกินสัปดาห์ละ สี่สิบแปดชั่วโมง
- (2) งานขนส่ง ไม่เกินวันละ แปดชั่วโมง
- (3) งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของลูกจ้าง ไม่เกินสัปดาห์ละ สี่สิบสองชั่วโมง
- (4) งานพาณิชยกรรมหรืองานอื่น ซึ่งไม่เข้าข่ายตาม (1) (2) และ (3) ไม่เกินสัปดาห์ละห้าสิบสี่ชั่วโมง

งานอุตสาหกรรม ได้แก่

- 1). การทำเหมืองแร่ เหมืองหิน หรือกิจการอื่นใดที่เกี่ยวกับการขุดค้น แร่ธาตุ หรือทรัพยากรธรณีอย่างอื่น
- 2). การทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ปรับปรุง แปรสภาพ หรือทำลาย ซึ่งวัตถุ หรือทรัพย์สิน และรวมถึงการต่อเรือ การให้กำเนิด แปลง และจ่ายไฟฟ้า หรือ พลังงานอย่างอื่น
- 3). การก่อสร้าง ต่อเติม ติดตั้ง ซ่อม ซ่อมบำรุง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคาร สนามบิน ทางรถไฟ ทางรถราง ท่าเรือ อุโมงค์ สะพานเทียบเรือ ทางน้ำ ถนน อุโมงค์ สะพาน ท่อระบายน้ำ ท่อน้ำ โทรเลข โทรศัพท์ ไฟฟ้า ก๊าซ หรือประปา หรืองานก่อสร้างอื่น ๆ รวมทั้งการเตรียม หรือวางรากฐานของงานก่อสร้างหรือโครงสร้างอื่น ๆ

งานขนส่ง ได้แก่ การลำเลียงหรือเคลื่อนย้ายบุคคล หรือสิ่งของด้วยเครื่องอุปกรณ์การขนส่ง

งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือร่างกายของลูกจ้าง ได้แก่

- 1). งานที่ต้องทำได้ดิน ใต้น้ำ หรือต้องทำในถ้ำ อุโมงค์ หรือปล่องในภูเขา
- 2). งานผลิตหรือขนส่ง วัตถุเคมีอันอาจเป็นอันตราย วัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด หรือวัตถุไวไฟ
- 3). งานที่ต้องทำเกี่ยวกับแก๊สมันตภาพรังสี
- 4). งานเชื่อมโลหะด้วยออกซิเจน
- 5). งานที่ต้องทำเกี่ยวกับกลืน ไอ ควัน ก๊าซ ฝุ่น หรือละออง อันอาจเป็นอันตราย
- 6). งานที่ต้องทำด้วยเครื่องมือซึ่งผู้ทำได้รับความสั่นสะเทือนอันอาจเป็นอันตราย หรือ
- 7). งานที่ต้องทำเกี่ยวกับความร้อนจัด หรือเย็นจัด อันอาจเป็นอันตราย

งานพาณิชยกรรม ได้แก่

1). การซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์สิน ให้เช่าซื้อ รับจ้างทำของที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ให้ผู้ยืม รับฝากทรัพย์สิน รับจ้างอง รับจํานำ เก็บของในคลังสินค้า รับประกันภัย รับโอน หรือ รับจัดส่งเงิน หรือการธนาคาร หรือบริการที่เรียกค่าตอบแทน

2). กิจการที่มีลักษณะผสมระหว่างงานอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ซึ่งมีงานพาณิชย์กรรมเป็นธุรกิจส่วนใหญ่

2. การใช้แรงงานหญิง ซึ่งห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้าง ซึ่งเป็นหญิงทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ขณะที่เครื่องจักรหรือเครื่องยนต์กำลังทำงาน
- (2) งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบเมตรขึ้นไป
- (3) งานใช้เลื่อยวงเดือน
- (4) งานผลิตหรือขนส่งวัตถุระเบิด หรือวัตถุไวไฟ
- (5) งานเหมืองแร่ที่ต้องทำใต้ดิน

3. การใช้แรงงานเด็ก ห้ามมิให้นายจ้างรับเด็กอายุต่ำกว่าสิบสามปีบริบูรณ์เป็นลูกจ้างโดยกำหนดงานที่นายจ้างรับเด็กอายุตั้งแต่สิบสามปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบห้าปีบริบูรณ์เป็นลูกจ้างได้ ดังต่อไปนี้

1. งานรับใช้ในงานพาณิชย์กรรม เว้นแต่งานรับใช้ในสถานจำหน่ายและเสพสุรา
2. งานรับส่งหนังสือพิมพ์
3. งานรับใช้เกี่ยวกับการกีฬา
4. งานเก็บ จำหน่าย รับหรือส่งดอกไม้ ผลไม้ เครื่องช้ำ เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ หรือ
5. งานยก แบก หาบ หาม ขูด หรือลากของที่มีน้ำหนักไม่เกินสิบกิโลกรัม

และห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างอายุตั้งแต่สิบสามปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ทำงานในลักษณะงาน ดังต่อไปนี้

1. งานหลอม หล่อ เป่า ริดโลหะ หรือวัสดุอื่น
2. งานบี้โลหะ หรือวัสดุอื่น
3. งานเกี่ยวกับความร้อน ความเย็น ความสั่นสะเทือน เสียง และแสงที่มีระดับผิดกว่า

ปกติ อันอาจเป็นอันตราย

5. งานเกี่ยวกับจุลชีวัน เป็นพิษซึ่งอาจเป็นเชื้อไวรัส แบคทีเรีย รา และเชื้ออื่น ๆ
6. งานเกี่ยวกับวัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด หรือวัตถุไวไฟ เว้นแต่งานในสถานบริการน้ำมัน

เชื้อเพลิง

7. งานขั้ว หรือบังคับรถยก หรือ บันจัน

8. งานใช้ล้อเดินด้วยพลังไฟฟ้า หรือเครื่องยนต์
9. งานที่ทำไต่ดิน ไตน้ำ ในถ้ำ อุโมงค์ หรือปล่องในภูเขา
10. งานเกี่ยวกับกัมมันตภาพรังสี

และห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างอายุตั้งแต่สิบสามปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ทำงานในสถานที่ ดังต่อไปนี้

1. โรงฆ่าสัตว์
2. สถานที่เล่นการพนัน
3. สถานเดินรำ รำวง หรือร้องเงิง ประเภทที่มี และประเภทที่ไม่มีหญิงพาดเนอรับบริการ
4. สถานที่ ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย และบริการโดยมีหญิงบำเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า หรือ โดยมีที่สำหรับพักผ่อนหลับนอน หรือ มีบริการนวดให้แก่ลูกค้า
5. สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีหญิงบริการให้แก่ลูกค้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพ พฤติกรรมอนามัยในประเทศไทย มีดังนี้
ศิริวรรณ ศิริบุญ และคณะ, 2531⁽²²⁾ ได้ศึกษาเปรียบเทียบชุมชนแออัดที่พัฒนาแล้ว และไม่ได้พัฒนา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 695 รายและ 656 รายตามลำดับ เพื่อนำเสนอข้อมูลความแตกต่างทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี การวางแผนครอบครัว พบว่า คุณลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ไม่มีความแตกต่างกัน และเปรียบเทียบภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัว ส่วนใหญ่สตรีไม่ต้องการบุตรเพิ่ม อายุ 25-39 ปี เป็นกลุ่มที่มีการใช้การป้องกันการปฏิสนธิสูงสุด วิธีใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด และการทำหมันหญิง เป็นวิธีการป้องกันที่นิยมมากที่สุด

โสพรรณ โพทะยะ, 2532⁽²³⁾ ได้ศึกษาเปรียบเทียบ ความรู้เรื่องโรคมะเร็งเต้านม ความเชื่อด้านสุขภาพ กับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง พบว่า สตรีอาชีพพยาบาล มีการตรวจเต้านมด้วยตนเองสูง(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.392) กว่าอาชีพ ลูกจ้าง ครู คณงาน แม่บ้านและนักเรียนนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับสตรีที่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีการปฏิบัติด้วยตนเอง(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.65) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Somjai Wichaidit et al., 2533⁽²⁴⁾ ได้ศึกษาตรวจนิควมหนาของร่างกายของนักศึกษาไทยจากมหาวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และประชาชนผู้ใหญ่จำนวน 1153 คน พบว่า ผู้หญิงมีการขาดพลังงานอย่างเรื้อรังมากกว่าผู้ชาย(ร้อยละ 17.9 และ 12.5 ตามลำดับ) นักศึกษามีค่าตรวจนิควมหนาของร่างกายอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มากกว่าในกลุ่มผู้ใหญ่(ร้อยละ 14.6

และ 10.2 ตามลำดับ) และผู้ใหญ่จะมีโรคช้วนมากกว่า นักศึกษา(ร้อยละ 17.2 และ 5.3 ตามลำดับ)

วาทีณี บุญชะลิกษ์, 2534⁽²⁵⁾ ได้ศึกษารูปแบบการไปเลือกใช้บริการสาธารณสุขต่าง ๆ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 นิยมเลือกใช้บริการสาธารณสุขเพียงแหล่งเดียว และนิยมเลือกใช้บริการที่มีแพทย์มากที่สุด รองลงมานิยมซื้อยากินเอง หรือรักษาตัวเอง

ลดาวัลย์ หลงเจริญ, 2535⁽¹¹⁾ ได้ศึกษาลักษณะทั่วไป แบบแผนพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยพื้นฐานบางประการที่มีอิทธิพลต่อการดูแลตนเอง เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การวินิจฉัยโรคตนเอง และการรักษาตนเองเบื้องต้น ของชายที่มาใช้บริการที่ศูนย์กามโรคและโรคเอดส์ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 ราย พบว่า ชาย 9 ใน 10 ราย เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการหลังแต่งงานไม่เหมาะสม ชายที่เป็นตัวอย่างเริ่มมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการตั้งแต่อายุยังน้อยโดยมีร้อยละ 5 เท่านั้นที่มีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุ 25 ปีขึ้นไป ร้อยละ 60 ไม่ใช่วิถีทางอนามัยในการร่วมเพศกับหญิงบริการคนล่าสุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดูแลตนเอง ได้แก่ การศึกษา สถานภาพสมรส และการป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในอดีต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการดูแลตนเอง ได้แก่ อายุ รายได้ส่วนบุคคล อายุที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ ความคิดเห็นต่อประเพณีการขึ้นครุ และการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536⁽²⁶⁾ ได้สำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนพบว่าจำนวนผู้สูบบุหรี่อายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ในเขตภาคกลาง เพศชายสูบบุหรี่ร้อยละ 95.75 มากกว่าเพศหญิงร้อยละ 4.25 มีอัตราการสูบบุหรี่ร้อยละ 21.1 สำหรับทั่วราชอาณาจักร เพศชายมีอัตราการสูบบุหรี่ร้อยละ 94.56 มากกว่า เพศหญิงร้อยละ 5.44 โดยส่วนมากจะสูบบุหรี่ประจำร้อยละ 89.69 มากกว่า สูบบางครั้งร้อยละ 10.31

Lertchai Charerntanyarak et al., 1993⁽²⁷⁾ ได้ศึกษาของปัจจัยต่าง ๆ ของนักศึกษาจำนวน 191 คน ใน 9 สถานศึกษาของจังหวัดขอนแก่น พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 74.3 นิยมดื่มสุรา โดยเฉพาะยี่ห้อแม่โขง ร้อยละ 94 ของนักศึกษาไม่เข้าใจถึงผลของเหล้าต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

สุนันท์ ศุภรัตน์เมธี, 2537⁽²⁸⁾ ได้ศึกษาผลการตรวจสมรรถภาพการได้ยินของพนักงานโรงงานสิ่งทอแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี จำนวน 132 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.4 มีการเสื่อมสมรรถภาพการได้ยิน โดยมีการเสื่อมของประสาทหูช่วงความถี่สูงคือ 3000 Hz ขึ้นไป เป็นภาวะหูตึงน้อยร้อยละ 31.3 หูตึงปานกลางร้อยละ 12.8 และหูตึงมากร้อยละ 9.8

อนงค์ สารสุทธิ, 2538⁽²⁹⁾ ได้สำรวจสภาพอะสุภาพอนามัยของประชาชนทั่วไป พบว่าประชาชนยังไม่มีบัตรสวัสดิการรักษายาบาลร้อยละ 33.66 ผลงานอนามัยแม่และเด็กบรรลุตาม

เป้าหมายแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 7 ยกเว้นการดูแลหลังคลอด อัตราคุมกำเนิดของหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานและอยู่กินกับสามีร้อยละ 83.31 ความชุกของโรคอุจจาระร่วงใน 1 เดือนของเด็กแรกเกิด-59 เดือน เท่ากับ 3.67 ครั้ง/คน/ปี และเด็กที่ป่วยกลุ่มนี้ มีการใช้สารน้ำทางปาก (ORS) ร้อยละ 85.08

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2538⁽³⁰⁾ ได้สำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร(รอบที่ 3) สำหรับในภาคกลางพบว่า ผู้มีอาชีพกรรมกร ชาวประมง ผู้ล่าสัตว์ คนตัดซังลากไม้ ผู้ทำงานเหมืองแร่ ผู้ต่อย้อยยหิน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกันมีจำนวนมากร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ ช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร ซึ่งมีได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น และผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้าร้อยละ 27.6 และ 13.6 ตามลำดับ อัตราร้อยละระดับการศึกษาของผู้ไม่มีงานทำพบว่า จบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประถมศึกษาตอนต้น และมีธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 29.0 , 28.8 และ 13.2 ตามลำดับ

นายศรี สุพรพิลปชัย และคณะ, 2538⁽³¹⁾ ได้ศึกษาวิถีชีวิตและพฤติกรรมที่มีผลต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อของประชาชน 5 จังหวัด อายุ 15-59 ปี จำนวน 6327 คน ประชากรเป้าหมายพักผ่อนนอนหลับวันละ 6-8 ชั่วโมง กลุ่มอายุ 35-59 ปี มีการสูบบุหรี่ร้อยละ 21.3 ชาวกรุงเทพมหานคร มีการสูบบุหรี่ร้อยละ 22.2 มากกว่า ชาวต่างจังหวัดร้อยละ 17.7 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่าชาวชนบทจะมีสัดส่วนในการดื่มสุราและของมีเมาทุกวัน มากกว่าชาวเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร แต่ชาวกรุงเทพมหานครบริโภค สุราและของมีเมาในสัดส่วนร้อยละ 37.3 ที่สูงกว่าชาวต่างจังหวัดร้อยละ 28.8

Chusri Kuchaisit et al., 1995⁽³²⁾ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการให้สุขศึกษาเพื่อเพิ่มพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันโรคเอดส์ของคนงานชายในโรงงานที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 16 โรงงาน จำนวน 301 คน พบว่า ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมา เมื่อขอบริการจากหญิงขายบริการทางการเพศร้อยละ 23 ไม่ได้มีการป้องกันโดยการใช้ถุงยางอนามัย

ฉวีวรรณ ธรรมชาติ, 2539⁽³³⁾ ได้ศึกษาโดยสัมภาษณ์สตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 1632 คน และ หญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้ว และอยู่กินกับสามีจำนวน 1632 คน โดยสุ่มหมู่บ้านแบบ Sampling with probability proportional to size และสุ่มบุคคลตัวอย่างแบบ Systematic random sampling พบว่า ร้อยละ 73.22 มีบุตรไม่เกิน 2 คน มีอัตราคุมกำเนิด ร้อยละ 80.82 นิยมคุมกำเนิดวิธีชั่วคราวร้อยละ 75.29 มากกว่าวิธีการคุมกำเนิดชนิดถาวรร้อยละ 24.71 วิธีที่ชอบมากที่สุด คือ ยาเม็ดคุมกำเนิด รองลงมาคือยาฉีดคุมกำเนิด และการทำหมันหญิง

คำนวน อึ้งชูศักดิ์ และคณะ, 2539⁽³⁴⁾ ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของกลุ่มคนงานในโรงงานประเทศไทย โดยมีคนงานชายจำนวน 3927 ราย คนงานหญิง 4921 ราย พบว่าคนงานชายวัยหนุ่มมีประวัติเคยร่วมเพศมาแล้วร้อยละ 46 กลุ่มอายุที่สูงขึ้น เคยผ่านการร่วมเพศมาแล้วไม่น้อยกว่า ร้อย

ละ 80 ในรอบปีที่ผ่านมา มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศร้อยละ 36 โดยใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 50 คนงานหญิงอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกประมาณ 17 ปี และมีเพศสัมพันธ์ ครั้งแรกกับชายที่มีโรคหามีน้อยละ 10 ในรอบปีที่ผ่านมา มีเพศสัมพันธ์กับชายที่รู้จักเพียงผิวเผินถึง ร้อยละ 25

กองอาชีวอนามัย กรมอนามัย, 2539⁽³⁵⁾ ได้ศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพแก่แรงงานเด็กในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 198 คน พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาภาค บังคับ ทำงานมากกว่าวันละ 8 ชั่วโมง ร้อยละ 65.2 ปัญหาสุขภาพทั่วไปพบว่าเป็นเกลิออน เป็นหวัด เป็นโรคพยาธิลำไส้ น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มีอาการฟันผุเฉลี่ย 1.23 ซี่ต่อคน แรงงานเด็ก ร้อยละ 11 ของจำนวนที่ได้รับการตรวจเลือด เพื่อหาปริมาณฮีโมโกลบิน พบว่า มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ กำหนดขององค์การอนามัยโลก

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพ พฤติกรรมอนามัยในต่าง ประเทศดังต่อไปนี้

Muyiwa Oladosu, 1993⁽³⁶⁾ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมทางเพศของวัยรุ่นไนจีเรีย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจประชากรและสุขภาพพบว่า ร้อยละ 26.4 ของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงเดือนก่อนการสำรวจมีเพศสัมพันธ์และไม่ได้ป้องกันร้อยละ 67.5 มีการป้องกันเพียงร้อยละ 32.5 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ แหล่งข้อมูลด้านการคุม กำเนิด ความรู้และเจตคติ ต่อการใช้วิธีการคุมกำเนิด

Abou-Taleb et al., 1995⁽³⁷⁾ ได้ศึกษาในคนงานโรงงานซีเมนต์ของสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพจำนวน 304 คน พบว่า คนงานส่วนมาก มาจากประเทศอินเดีย ร้อย ละ 88 สถานภาพสมรสส่วนมาก จะแต่งงานแล้ว(ร้อยละ 84.1) ส่วนมากได้รับการศึกษาชั้นพื้น ฐานและสูงกว่า ร้อยละ 93 มีความชุกของการสูบบุหรี่ร้อยละ 27 และมีค่าเฉลี่ยของการบริโภค เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร้อยละ 24

Lidegaard O. et al., 1996⁽³⁸⁾ จากการทำทบทวนเอกสาร พบว่า ยาเม็ดคุมกำเนิด เริ่มใช้ เมื่อ ค.ศ. 1960 มีการใช้ในผู้หญิงทั่วโลก ประมาณ 65 ล้านคน และประมาณ ร้อยละ 6 ของผู้หญิง ทั้งหมดเป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ ในประเทศแถบสแกนดิเนเวีย ร้อยละ 30-50 ของผู้หญิงวัยรุ่น มีรายงานว่า ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด

Najem GR et al., 1996⁽³⁹⁾ ได้สำรวจสตรีวัยรุ่นในเมืองที่ รัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างการตรวจเซลล์มะเร็งปากมดลูก กับความรู้ ความเชื่อและพฤติกรรม จำนวน 3980 ราย พบว่า อายุที่ตรวจครั้งแรก ส่วนมากจะตรวจก่อน อายุ 18 ปี สำหรับปัจจัยหลักที่ สัมพันธ์กับการตรวจคือ การตระหนักถึงกิจกรรมทางเพศ การมีคู่นอนหลายคน การมีเพศสัมพันธ์ครั้ง แรกเมื่ออายุน้อย และการสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญสำหรับมะเร็งปากมดลูก